

V.I.S.S.E.N.

De parallele wereld van de sportvisser en vis in beeld

Een zoektocht naar de sportvisser. Dat is de kern van de documentaire V.I.S.S.E.N. van de broers Maarten de Kroon en Pieter-Rim de Kroon. In deze film die op maandag 28 mei door de Avro wordt uitgezonden, gaan zij op zoek naar wat de sportvisser beweegt en laten ze de parallele wereld zien van de visser en de vis in Nederland.

Tekst: Joran Bal Fotografie: John de Jong en WINDMILL FILM

Een klein krantenartikel over sportvissen legde een paar jaar terug de kiem voor de documentaire. "Het was zo'n standaardfoto van een wedstrijd met honderden vissers langs een kanaal en daarbij korte informatie over hoeveel mensen er in Nederland vissen. Hier zit een film in, was direct mijn gedachte," zegt regisseur Pieter-Rim de Kroon. Samen met zijn broer en scenarioschrijver Maarten de Kroon – met wie hij ook de met een Gouden Kalf bekroonde documentaire *Hollands Licht* maakte – dook hij daarna in de wereld van de sportvisser. "Uit research bleek vervolgens dat vissen een enorm fenomeen is. Een wereld op zichzelf, tenminste voor ons als buitenstaanders. Sportvissen lijkt wel de grootste 'volks-sport' van Nederland; het is nog populairder dan voetbal. Dat gegeven riep haast als vanzelf de vraag op wat het precies is dat al die sportvissers beweegt."

Diepere laag

Wat gebeurt er met je als je vist? Als je een vis vangt? Als je niets vangt? Waarom worden de meeste gevangen vissen niet opgegeten, maar teruggezet? En: hoe ervaart die vis dat eigenlijk? Zo'n haak in zijn bek? "Allemaal hartstikke interessante vragen die we in onze film proberen te beantwoorden", zegt Maarten de Kroon. "Tijdens het filmen bleek al snel dat de hoofdvraag, waarom vissen mensen, niet eenduidig te beantwoorden was. Dat er door de mensen die we spraken niet één echt specifieke reden werd genoemd, maakte het interessant." De drijf-

veren van de sportvissers waren net zo divers als degenen die in de film worden geportretteerd. Pieter-Rim: "Dat varieerde van simpelweg vis vangen en hobby tot deel uitmaken van de natuur en er even uit zijn om lekker helemaal je eigen ding te kunnen doen. Ons idee is echter vaak dat mensen gaan vissen zonder dat ze zelf precies weten waarom. Er zit volgens ons meer achter dan alleen oerdrift, jachtinstinct, hobby, in de natuur zijn of ontsnappen aan de sleur van het dagelijks leven. Vissen doet iets anders met de sportvisser dan dat hij zelf doorgaans denkt. Als motto voor de film hebben we daarom een citaat gekozen van de Amerikaanse schrijver en filosoof Henry David Thoreau: "*Many men go fishing all of their lives without knowing it is not fish they are after.*"

Sportvissers vangen

De documentaire V.I.S.S.E.N. is dus geen instructiefilm voor sportvissers. In plaats van dat de vis centraal staat, is de sportvisser als fenomeen juist zelf het hoofdonderwerp. Wat beweegt hem? Wat zijn de emoties die (het) vissen bij hem teweeg brengen? "Wij hebben de sportvisser benaderd zoals hij de vis benadert", zegt Pieter-Rim. "Net zoals sportvissers voor een bepaalde aanpak en technieken kiezen om de gewenste vissoort te vangen, hebben wij als filmmakers geprobeerd om vissers te vangen door ze te observeren. In plaats van hengels, jerkbaits en dikke wormen, gebruiken wij groothoek- en macrolenzen, zendermicrofoons en (onderwater)came-

Wat er tijdens het vissen onder water gebeurt is vaak nog interessanter.

ra's om die vissers in beeld te vangen. Hoe gedraagt hij zich? Wat doet hij? Waarom doet hij dat? Wat heeft ie te vertellen?"

"Onze aanpak leek ook wel op vissen. We wisten bij iedere opname bijvoorbeeld niet precies hoe deze zou gaan uitpakken. Hoe zou de ontmoeting met een sportvisser verlopen? Hoe zou hij of zij op de camera reageren? En zou er vis worden gevangen?" Er was natuurlijk wel een draaiboek, maar vissers noch vissen laten zich volgens Maarten niet vangen in een script. "Je kunt van tevoren wel heel leuk bedenken hoe je het allemaal op film wilt hebben, maar je blijft voor het eindresultaat afhankelijk van de vis en de visser."

Vis niet noodzakelijk

Het binnenhengelen van een vis bleek echter niet het belangrijkste ingrediënt voor een geslaagde draaidag. Maarten: "Onze vangst bestond voornamelijk uit een bijzondere ontmoeting of een onthullend inzicht. Daar hadden we meestal geen vis voor nodig. Zo zijn we een keer op pad geweest met twee jonge vissers die gingen snoeken met kunstaas. Ze begonnen de dag nog met een beetje bravoure. Maar toen de vangsten uitbleven, zag je ze er in de loop van de dag steeds meer doorheen zitten." "De verandering van de gemoedstoestand was voor ons eigenlijk het meest interessant", vult Pieter-Rim aan. "Je zag het chagrijn er langzaam insluipen. Ze vingden niks, kregen pijn in de schouders van het urenlange werpen en

gingen stuk. De sterke emotie van de teleurstelling was achteraf belangrijker dan dat ze een vis vingden. We kwamen er gaandeweg achter dat niet in iedere scène per se een vis moest zitten. Als dat wel zo is, ontstaat er een soort verwachtingspatroon en wordt de film voorstelbaar en saai."

In weer en wind

Toch begonnen beide broers hem na een paar maanden filmen een klein beetje te knijpen. Pieter-Rim: "Er werd zo weinig gevangen dat we dachten: dit gaat niet goed. Daarbij waren we van plan om in de lange dagen tijdens de zomermaanden veel opnamen te doen." Dat idee viel vanwege alle regen tijdens de extreem natte zomer van 2011 letterlijk en figuurlijk in het water. "Het was zelfs zo erg dat sommige vissers met wie we contact hadden gelegd, het totaal niet meer zagen zitten om er in die dagenlange nattigheid opuit te gaan", aldus Maarten. Uiteindelijk volgde er nog een mooi najaar waarin veel kon worden gedraaid, zodat er over de periode van maart tot en met december in totaal tachtig uur beeldmateriaal werd geschoten. Daarvan is na afloop van het montageproces slechts anderhalf uur in de film terechtgekomen. "We hebben een bepaalde structuur gezocht in het beschikbare materiaal en daarin variatie proberen aan te brengen. De film beslaat nu zo'n kleine dertig scènes. Allemaal bijzondere ontmoetingen met ieder een eigen sfeer." ➤

V.I.S.S.E.N laat vooral ook de human interest kant zien.

Sportvissen vanuit een ander perspectief.

Goed visweer is niet altijd goed weer om te filmen.

Compleet plaatje

Daarbij is zoals eerder aangegeven niet geselecteerd op de kwaliteiten van de visser in kwestie. Pieter-Rim: "Sommige mensen kunnen vistechneisch alles wel heel goed vertellen. Maar zagen we dit later tijdens het monteren terug, dan kwamen we erachter dat het niet is wat we zochten. Te veel vistechneische uitleg is oninteressant voor niet-vissers, daarom hebben we voor de human interest kant gekozen." De criteria waarop werd geselecteerd waren of mensen een interessant verhaal hadden en hoe ze het voor de camera deden. Ook werd er gekozen voor afwisseling in soort visserij, locatie, man en vrouw, jong en oud, groep en individueel, en zowel 'panvisser' als catch & release visser. "Van metersnoeken tot baarspeuteren in Noord-Holland; bijna alle visserijen zitten erin. Al hebben we niet naar volledigheid gestreefd, want dan hadden we nog een paar uur nodig gehad." Daarbij werd er door heel Nederland gefilmd: van Zeeland tot Friesland en van Gelderland tot de Noordpier bij Wijk aan Zee. Maarten: "De film is een soort reis onder en boven water door heel ons land. Met kleine handheld camera's zijn opnamen gemaakt in slootjes en plassen en met grote camera's hebben we tot dertig meter diep bij de wrakken in de Noordzee gefilmd."

Andere wereld

Het in beeld brengen van die magische onderwaterwereld vormt volgens de documentairemakers namelijk een belangrijk element in de film. Pieter-Rim: "De ziel van de documentaire ligt misschien wel onder water. Die andere wereld wilden we laten zien vanuit de vis zelf. Hoe ziet die er precies uit en hoe ziet de vis de visser? Want de fascinatie voor en het verlangen naar wat er zich onder de waterspiegel bevindt, heeft vrijwel iedere sportvisser. Iemand die we voor de documentaire spraken, zei dat je via een dun lijntje van 6/00 contact hebt met een andere wereld." Een andere mogelijke verklaring luidt dat de onderwaterwereld symbool staat voor het onderbewustzijn. "Dat klinkt wellicht een beetje Freudiaans, maar zou misschien kunnen verklaren waarom er meer mannen dan vrouwen vissen." Bij de onderwateropnamen in de diverse Nederlandse wateren verbaasden de twee broers zich zelf ook regelmatig over wat ze daar zagen. Maarten: "Steek je hoofd maar eens onder water in de eerste de beste sloot in Nederland en je staat versteld van de natuurlijke rijkdom die je daar aantreft."

Eye opener

Die rijkdom zagen ze ook boven water terug. "De sportvisser is niet te typeren als één bepaald slag mensen", aldus Maarten. "De groep sportvissers is heel breed samengesteld – een roofvisser is bijvoorbeeld een heel ander type dan een karpervisser – en ons portret van de vissers van Nederland omvat dan ook een ontzettend rijk palet aan mensen." De volgens Pieter-Rim bij veel mensen nog altijd bestaande vooroordelen over vissen als dat het saai en stom zou zijn – een treurige hobby voor knorrige vijftigplussers – worden met deze film volledig ontkracht. "De reacties na een test viewing,

waarbij ook collega filmmakers de eerste ruwe versie zagen, waren vrijwel unaniem: 'Er ging een wereld voor me open', 'dat wist ik helemaal niet' en 'nu begrijp ik pas dat mensen gaan vissen'. De film opent de deur naar een andere wereld en laat je kennis maken met de mensen die daar deel van uitmaken. Veel niet-vissers zullen voor het eerst een blik in de wereld van de sportvisser werpen en dit als verfrissend ervaren. Zeker omdat in die voor hen totaal onbekende wereld schoonheid, natuur, spanning en humor een belangrijke rol spelen."

Nieuwe inzichten

Ook de documentairemakers zelf leerden tijdens het maken van de film nieuwe dingen over hun onderwerp. Maarten: "Zo zijn we er tijdens het draaien achter gekomen dat de meeste sportvissers bijzonder groot respect voor de vis en de natuur hebben. We waren bijvoorbeeld een keer twee jongens aan het filmen en die vingingen voor de camera een mooie snoek. Daar wilden we

uiteeraard voldoende beelden van hebben, dus we waren wel een tijdje bezig met verschillende cameraposities. Toen we ze vroegen of ze de vis nog een keer wilden laten zien, was het antwoord simpelweg nee. Het had naar hun mening intussen allemaal lang genoeg geduurd, dus de vis werd zo snel mogelijk weer teruggezet." Het fysieke contact dat je als sportvisser met de vis hebt is volgens Pieter-Rim sowieso heel bijzonder. "Ik eet graag vis. Maar als je zo'n beest eenmaal levend in je handen hebt gehad en ziet hoe mooi hij is, dan krijg je er vanzelf veel meer respect voor. Een snoekbaars wordt opeens zoveel meer dan een paar filets." **V**

V.I.S.S.E.N. is een productie van producent Windmill Film en wordt op maandag 28 mei om 20.25 uur door de Avro uitgezonden op Nederland 2.

Ruim aandacht voor de parallele wereld van de sportvisser.

